MICHAŁ ZAREMBA ▶▶

Uniwersytet Łódzki

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9525-9100>

Japońsko-indyjska współpraca w ramach Korytarza Wzrostu Azja-Afryka*

Indo-Japanese cooperation within Africa-Asia Growth Corridor

Abstract

Africa due to natural resources and demographic potential is a region of expansion for world powers – not only USA, EU and China, but also equally ambitious India and Japan. As part of bilateral cooperation, India and Japan established the concept of the Africa-Asia Growth Corridor (AAGC).

The Growth Corridor is certainly an interesting and tempting proposition for African countries. The main goal is to build an effective and sustainable intercontinental mechanism, integrating economies, institutions and people. As an ambitious global concept, AAGC will not avoid comparisons with the Chinese One Belt, One Road Initiative. Africa and the Indian Ocean are an integral part of both initiatives. Nevertheless, there are differences. AAGC, unlike OBOR, which is a unilateral initiative of China, is a bilateral initiative of Japan and India. AAGC has also consultative nature, which means Africa's participation in the decision-making process. In addition, the funding for the promotion of OBOR projects comes mainly from Chinese banks or Chinese government

* Artykuł powstał jako efekt pobytu studyjnego w Japonii w styczniu 2018 roku w ramach programu MIRAI, organizowanego przez japońskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

sources. In the case of AAGC, the funds come both from government and commercial sources as well as from international institutions, including the African Development Bank. Ultimately, the Chinese proposal is more expansive, more ambitious and global, embracing other continents not only Africa and Asia.

The aim of the article is to describe and analyze the Indo-Japanese cooperation within the Africa-Asia Growth Corridor initiative.

Keywords: growth corridor, Japanese-Indian cooperation

Японско-индийское сотрудничество в рамках Коридора роста Азия-Африка

Аннотация

Африка, благодаря своим природным ресурсам и демографическому потенциалу, является регионом экспансии мировых держав. Азиатские державы также участвуют в «гонке за Африку» – не только Китай, но и столь же амбициозные Индия и Япония. В рамках двустороннего сотрудничества была разработана концепция создания Африканско-азиатского коридора роста (Africa-Asia Growth Corridor – AAGC).

Коридор роста, безусловно, является интересным и заманчивым предложением для африканских стран. Его основная цель – создать эффективный и устойчивый межконтинентальный механизм для интеграции экономики, институтов и людей. Как амбициозная глобальная концепция, AAGC не избежит сравнений с китайской инициативой One Belt One Road (OBOR). Африка и Индийский океан являются неотъемлемой частью как инициативы AAGC, так и китайского OBOR. Тем не менее, есть и различия. AAGC, в отличие от OBOR, которая является односторонней инициативой Китая, является двусторонней инициативой Японии и Индии. AAGC также носит консультативный характер, что означает участие Африки в процессе принятия решений, чего нельзя сказать об OBOR. Кроме того, финансирование для продвижения проектов OBOR поступает в основном из китайских банков или китайских правительственных источников. В случае AAGC средства должны поступать как из государственных, так и коммерческих источников, а также из международных учреждений, включая Африканский банк развития. В конечном счете, предложение Китая является более обширным, более амбициозным и глобальным, охватывая другие континенты, кроме Африки и Азии.

Целью статьи является обсуждение и анализ японо-индийского сотрудничества в рамках инициативы «Африканско-азиатского коридора роста».

Ключевые слова: коридор роста, японо-индийское сотрудничество

Wstęp

W 2022 roku Japonia i Indie będą obchodzić 70. rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych. Mimo długiej tradycji wzajemnych kontaktów, relacje dwustronne nigdy nie miały strategicznego charakteru w polityce obu państw. Dopiero na początku XXI wieku nastąpiła ich intensyfikacja. To zbliżenie jest wynikiem rosnącej zbieżności interesów i celów obu krajów. Celem artykułu jest omówienie i analiza projektu Korytarza Wzrostu Azja-Afryka (ang. *Asia-Africa Growth Corridor* – AAGC) jako platformy współpracy indyjsko-japońskiej, mającej na celu promowanie współpracy między Afryką i Azją. Znaczenie Afryki jako miejsca coraz wyraźniejszej rywalizacji wielkich mocarstw – USA, UE, Chin, Japonii i Indii – obrazują znaczenie tego kontynentu jako platformy realizacji strategicznych interesów. Z tego powodu wszelkie działania i ruchy najważniejszych aktorów sceny globalnej są warte bliższych analiz.

Celem artykułu jest także analiza i opis indyjsko-japońskich reakcji w ramach *Korytarza wzrostu Azja-Afryka*. Badanie prowadzone będzie głównie za pomocą metody historyczno-komparatystycznej, bazującej na analizie oficjalnych dokumentów oraz podejmowanych działań politycznych.

Zarys stosunków japońsko-indyjskich

Stosunki indyjsko-japońskie zostały oficjalnie nawiązane w 1952 roku, przy czym przez większość czasu sprowadzały się one do współpracy w ramach japońskiej oficjalnej pomocy rozwojowej, której Indie były głównym odbiorcą i która była kluczowym źródłem finansowania infrastruktury dla gospodarek wschodzących (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2018a). Ze względu na swoją wielkość Indie miały największy udział w japońskiej pomocy w Azji Południowej. W innych sektorach współpraca była nikła, m.in. ze względu na ścisły sojusz Japonii z USA i bliskie kontakty Indii z ZSRR (Horimoto, 2012, s. 39–40; Ghosh 2008, s. 282–302). Również autarkiczna indyjska polityka gospodarcza silnie kontrastowała z otwartą gospodarką Japonii.

Pierwsze oznaki zmian pojawiły się na przełomie lat 70. i 80. XX wieku. Ówczesna premier Indii, I. Gandhi odwiedziła Japonię w 1969 roku i odbyła kolejną wizytę w 1982 roku. Dwa lata później, w 1984 roku, pierwszą wizytę

od 23 lat złożył premier Japonii Y. Nakasone. Część analityków stawiała tezę, że podróż Nakasone była punktem wyjścia dla „nowego otwarcia” w obustronnych stosunkach i, gdyby Indira Gandhi nie została zamordowana w 1984 roku, intensyfikacja wzajemnych kontaktów nastąpiłaby wcześniej niż w rzeczywistości (Sato, 1993, s. 176).

Koniec zimnej wojny stał się impulsem do rozwoju stosunków japońsko-indyjskich. Wydarzeniem, które skłoniło Indie do rozwinięcia współpracy z Japonią, był kryzys walutowy, który dotknął Indie w 1991 roku. Wówczas Japonia udzieliła Indiom nadzwyczajnej pożyczki walutowej. W kwietniu 1991 roku, m.in. z powodu kryzysu w Zatoce Perskiej i upadku ZSRR (największego ówczesnie partnera handlowego Indii), indyjskie rezerwy walutowe spadły do 1,1 mld USD, co stanowiło wartość dwutygodniowego importu (por. Srinivasan, 2000, s. 33; Virmani, 2001, s. 1–29). Wraz z globalnymi zmianami politycznymi i gospodarczymi nastąpiła reorientacja polityki indyjskiej, która coraz więcej uwagi zaczęła poświęcać Azji, porzucając tradycyjną politykę nieangażowania się, a w wymianie zagranicznej, bezpośrednich inwestycjach zagranicznych i rozwoju technologicznym upatrując szans na rozwój. Zbliżenie w relacjach Japonia-Indie, które nastąpiło w latach 90. XX wieku, pogłębiło się w latach 2000. Swoistym „katalizatorem” była wizyta premiera Y. Moriego w Indiach w sierpniu 2000 roku i deklaracja rozwoju partnerstwa japońsko-indyjskiego.

W ramach obustronnej współpracy podpisano szereg umów, do najważniejszych zaliczając Traktat pokojowy z 1952 roku, Porozumienie handlowe z 1958 roku, Porozumienie o współpracy w dziedzinie nauki i technologii, podpisane w 1985 roku, Umowy o partnerstwie gospodarczym Japonia-Indie z 2011 roku czy Umowę o transferze sprzętu i technologii obronnej z 2015 roku.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła intensyfikacja w kontaktach gospodarczych. Japońskie inwestycje bezpośrednie w Indiach wykazywały zauważalny trend rosnący (Rys. 1), podobnie jak wymiana handlowa między oboma państwami (Tab. 1). W ostatnich latach istotnie zaczęła wzrastać wartość oficjalnej pomocy rozwojowej przyznawanej Indiom przez Japonię (Rys. 2.). Japonia była zaangażowana m.in. w budowę Korytarza Przemysłowego Delhi-Mumbaj i Szybkiego Korytarza Kolejowego Ahmedabad-Mumbaj. W ostatnim przypadku Japonia udzieliła Indiom pożyczki finansowej na 50 lat przy symbolicznej stopie procentowej wynoszącej 0,1% (*The Current...*, 2018, s. 83).

Rysunek 1. Wartość japońskich inwestycji bezpośrednich w Indiach w latach 2005–2016 (w mld jenów)

Źródło: opracowanie własne na podst. Japan-India Relations (2018).

Rysunek 2. Wartość japońskiej pomocy rozwojowej (w mln USD) przyznana Indiom i Chinom w latach 2005–2016

Źródło: opracowanie własne na podst. International Development Statistics (2018).

Intensyfikacja wzajemnych relacji odzwierciedla zmiany w światowej polityce i gospodarce. Z perspektywy Japonii Indie są obiecującym partnerem: największą na świecie demokracją, szczytującą się populacją ponad 1,3 miliarda ludzi (Marszałek-Kawa, Skonieczka, 2014; Marszałek-Kawa, Dahl, 2018). Pod względem gospodarczym Indie mają trzeci największy PKB w Azji, utrzymują wysoki poziom wzrostu gospodarczego i posiadają znaczny potencjał w zakresie rozwoju wymiany gospodarczej. Co więcej, wzdłuż indyjskiego wybrzeża przebiegają szlaki handlowe na Bliski Wschód i Afryki. Japonia jest atrakcyjnym partnerem dla Indii ze względu na swoją wiedzę technologiczną i wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów rozwojowych. Japonia i Indie nie mają za sobą negatywnych doświadczeń historycznych, jak to ma miejsce w przypadku Chin czy Korei Południowej. Oba kraje mają również żywotny interes w przeciwdziałaniu nadmiernemu wzrostowi znaczenia Chin, jako mocarstwu politycznemu, gospodarczemu i militarnemu.

Tabela 1. Wymiana handlowa japońsko-indyjska w latach 2005–2016 (w mld jenów)

Rok	Import z Indii do Japonii	Eksport Japonii do Indii
2005	352	388
2006	472	518
2007	491	723
2008	544	819
2009	348	591
2010	499	792
2011	543	882
2012	559	845
2013	690	839
2014	739	861
2015	589	981
2016	509	889

Źródło: *Japan-India Relations* (2018).

Zmiany w relacjach Indie-Japonia są dobrym przykładem reakcji na zmiany globalne. W części gospodarczej partnerstwo Indii i Japonii jest reakcją na wysiłki Chin, zmierzające do zwiększenia swojego wpływu poprzez finansowanie projektów rozwojowych w innych krajach Azji. W przypadku

Indii strategiczne znaczenie mają zarówno kontynentalne, jak i morskie trasy chińskiej inicjatywy Jednego Pasa, Jednej Drogi (*One Belt One Road Initiative* – OBOR): *Korytarz gospodarczy Chiny-Pakistan*, flagowy projekt, przebiega przez okupowany Kaszmir, sporne terytorium między Indiami a Pakistanem. New Delhi obawia się również rosnącej liczby chińskich projektów infrastrukturalnych w najbliższym sąsiedztwie, szczególnie na Malediwach, Mauritiusie i Sri Lance. Ponadto obserwowany jest szybki rozwój chińskiego portu Gwadar w Pakistanie i wzrost liczby chińskich okrętów podwodnych w porcie w Karaczi.

Aby zrównoważyć wpływy Chin w regionie, zarówno Indie jak i Japonia uruchomiły własne projekty rozwoju infrastruktury. Główną inicjatywą jest japońskie *Partnerstwo na rzecz Jakości Infrastruktury* (*Partnership for Quality Infrastructure* – PQI). Inicjatywa została zainicjowana przez premiera Abe w maju 2015 roku. Japoński rząd i Azjatycki Bank Rozwoju zakładali przeznaczenie 110 miliardów dolarów na projekty infrastrukturalne w ciągu pięciu lat (Ministry of Foreign Affairs, 2018). Chociaż PQI nie może bezpośrednio konkurować skalą i zakresem z inicjatywą OBOR, jego przewaga polega na wykorzystaniu bogatego doświadczenia i wiedzy fachowej Japonii w zakresie rozwoju infrastruktury. Jednocześnie, dbając o swoje strategiczne interesy, Indie dokonują inwestycji w historycznie słabo rozwiniętym regionie północno-wschodnim, szczególnie przy kluczowych autostradach łączących kraj z Bangladeszem i Mjanmą. Po wizycie premiera Narendry Modiego w Japonii we wrześniu 2014 roku obaj przywódcy potwierdzili zaangażowanie w projekty rozwoju infrastruktury i łączności, ze szczególnym naciskiem na rozwój północno-wschodniego regionu Indii oraz zwiększoną łączność między Indiami a Azją Południowo-Wschodnią (Ministry of External Affairs, 2014). Poza rozwojem infrastruktury, Japonia zainwestowała również w poprawę infrastruktury energetycznej na Wyspach Andamańskich i Nikobarskich. Wyspy zapewniają hinduskiej marynarce wojennej dostęp do Cieśniny Malakka, kluczowej i strategicznej drogi handlowej na zachód. W czasie wizyty premiera Modiego w Japonii w listopadzie 2016 roku podkreślono potrzebę współpracy z Afryką, ponadto obaj przywódcy wymieniali Afganistan i Iran jako prawdopodobne miejsce przyszłej współpracy, w szczególności przy rozwoju infrastruktury portu Chabahar w Iranie (Abe, 2018).

Współpraca japońsko-indyjska w Afryce w ramach korytarza wzrostu Azja-Afryka

W ciągu ostatnich kilku lat Indie i Japonia zintensyfikowały zaangażowanie w Afryce. Po części wysiłki te są interpretowane jako reakcja na chińską inicjatywę OBOR, globalną strategię rozwoju zainicjowaną w 2013 roku. Zainteresowanie Afryką jest pochodną jej potencjału gospodarczego tkwiącego w zasobach naturalnych, potencjale demograficznym oraz chłonnych rynkach wewnętrznych, które wraz z rozwojem Afryki będą stawać się coraz ważniejszym miejscem dla inwestycji. Przewiduje się, że całkowity PKB Afryki osiągnie 3,6 biliona USD do 2020 roku w porównaniu z 2,1 biliona USD w 2011 roku. W latach 2014–2015 obroty między Indiami a Afryką wyniosły około 72 miliardy USD, a do 2018 roku osiągnęły kwotę 100 miliardów (por. African Development Bank Group, 2017a).

Rywalizacja o ekspansję i wpływ w Afryce nie jest niczym nowym. W epoce zimnej wojny państwa afrykańskie były uwikłane w wielką grę polityczną między dwoma rywalizującymi blokami – USA i ZSRR. Obecnie Afryka staje się ponownie polem walki o wpływy między USA, UE, Chinami i objawiającym się tandemem japońsko-indyjskim.

Tabela 1. Kluczowe filary Korytarza Wzrostu Azja-Afryka

Wzmacnianie umiejętności i kompetencji	Budowa infrastruktury i systemu połączeń	Projekty w ramach współpracy na rzecz rozwoju	Rozwój kontaktów interpersonalnych
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zasobów ludzkich, rozwój systemów edukacyjnych • budowa panafrykańskiej sieci łącznościowej • budowa gospodarki opartej na paradygmacie zrównoważonego rozwoju • ustanowienie centrów wymiany myśli i doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • ułatwienie inwestycji w ramach Korytarza • nacisk na dokonywanie inwestycji typu <i>greenfield</i>, w szczególności w zakresie telekomunikacji i energii odnawialnej • budowa infrastruktury komunikacyjnej, łącznościowej i energetycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój technologii rolnych i przetwórstwa rolnego • rozwój sektora biotechnologii i farmaceutycznego • wymiana doświadczeń z zakresu zarządzania kryzysowego • rozwój tzw. <i>Blue Economy</i>, tj. zrównoważonej gospodarki morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zasobów ludzkich, rozwój systemów edukacyjnych • budowa panafrykańskiej sieci łącznościowej • budowa gospodarki opartej na paradygmacie zrównoważonego rozwoju • ustanowienie centrów wymiany myśli i doświadczeń

Źródło: opracowanie własne na podst. African Development Bank Meeting (2017).

Najważniejszym wspólnym projektem dla Afryki jest Korytarz Wzrostu Azja-Afryka (*Asia-Africa Growth Corridor* – AAGC), oficjalnie ogłoszony w maju 2017 roku na spotkaniu z Radą Gubernatorów Afrykańskiego Banku Rozwoju (*African Development Bank* – ADB) w Gudżaracie w Indiach. Zgodnie z deklaracjami AAGC jest próbą stworzenia „wolnego i otwartego regionu Indo-Pacyfiku” poprzez połączenie starych i nowych korytarzy morskich, które zintegrują gospodarkę Afryki i Azji. Docelowo ma na celu przekształcenie się w efektywny i zrównoważony międzykontynentalny mechanizm integracji gospodarek, instytucji i ludzi. Podobnie jak OBOR, AAGC ma na celu również rozwój infrastruktury i łączności, jednak ze względu na brak możliwości konkurowania z ogromnymi chińskimi inwestycjami infrastrukturalnymi, AAGC koncentruje się na innych aspektach. Priorytetowo traktowane są projekty rozwojowe obejmujące ochronę zdrowia, przemysł farmaceutyczny, rolnictwo i przetwórstwo rolne, zarządzanie kryzysowe i podnoszenie kwalifikacji. AAGC jest inicjatywą zorientowaną na Pacyfik, która została opracowana w porozumieniu z afrykańskimi przywódcami i decydentami i ma na celu przede wszystkim powiązanie i integrację gospodarek Azji Południowej, Azji Południowo-Wschodniej i Azji Wschodniej z Afryką (*PM's address at...*, 2017).

Zgodnie z założeniami AAGC ma koncentrować się na czterech kluczowych obszarach: 1) rozwoju i współpracy; 2) ustanowieniu wysokiej jakości infrastruktury oraz systemów łączności cyfrowej i instytucjonalnej; 3) wzmacnianiu umiejętności i kwalifikacji ludności oraz 4) promowaniu rozwoju interakcji międzyludzkich. Nadrzędnym celem jest przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego i zwiększenie powiązań między Azją i Afryką (*African Development Bank Meeting*, 2017).

W zamierzeniu AAGC jest inicjatywą opartą na mechanizmie konsultacyjnym, uławiającą integrację Afryki z gospodarką światową poprzez ustanowienie strategicznych powiązań z innymi poszczególnymi regionami w ramach AAGC: Indie, Azja Południowa, Azja Południowo-Wschodnia, Azja Wschodnia i Oceania (Rys. 3).

Główną częścią AAGC będą korytarze morskie łączące porty w Indiach i innych krajach azjatyckich z portami w Afryce. Można założyć, że początkowo będą rozwijane porty na wschodnim wybrzeżu Afryki – w Etiopii, Kenii, Tanzanii, Somalii, Mozambiku i RPA. Japonia wstępnie zakłada

Rysunek 3. Schematyczna mapa sieci połączeń Korytarza Wzrostu Azja-Afryka

Źródło: World Economic Forum (2018).

przeznaczenie 200 miliardów dolarów na inwestycje w ramach korytarza. Dotychczasowa wartość japońskich inwestycji ogółem wyniosła już około 32 miliardy dolarów (*India-Japan partnership...*, 2017). W przeciwieństwie do OBOR, którego celem jest rozwój korytarza lądowego i morskiego, AAGC będzie zasadniczo korytarzem morskim korzystającym z dotychczasowych szlaków morskich i tworzącym nowe korytarze. Do nowych korytarzy morskich zalicza się szlaki łączące porty w Jamnagar (Gudżarat) z Dżibuti w Zatoce Edeńskiej, w Mombasie (Kenia) oraz porty na tanzańskiej wyspie Zanzibar. Indyjskie miasto Kalkuta połączone zostanie szlakiem morskim z Sittwe w Birmie. Wokół portów powstają również strefy ekonomiczne (*The Current Affairs...*, 2018).

Do pewnego stopnia wydaje się, że inicjatywa AAGC ma charakter *win-win strategy*, przy czym oczywiście nie oznacza to, że ewentualne korzyści będą równo rozkładać się po każdej ze stron. Z jednej strony Afryka potrzebuje inwestycji na tworzenie infrastruktury, takiej jak drogi, porty, lotniska i kolej. AAGC może pomóc w tworzeniu nie tylko infrastruktury, ale także w rozwoju kompetencji i kwalifikacji Afrykańczyków. W zamian Afryka ułatwi dostęp do ogromnych rezerw zasobów naturalnych, takich jak ropa naftowa, gaz, złoto i inne. Poparcie państw Afryki ma również ogromne

znaczenie dla Indii, które mają ambicje stania się stałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Największym wyzwaniem wydaje się być działalność Chin, które realizują swój – równie ambitny – globalny projekt geopolityczny. W ciągu ostatnich 20 lat Chiny ciężko pracowały nad zacieśnianiem stosunków z Afryką, przede wszystkim budując więzy gospodarcze. Już teraz Chiny są największym partnerem handlowym Afryki. Według danych chińskich służb celnych w 2017 roku wartość handlu między Chinami i Afryką wyniosła 170 mld USD, co stanowi wzrost o 14,1% w stosunku do 2016 roku. Eksport Chin do Afryki wyniósł 94,74 miliarda USD, co stanowi wzrost o 2,7%, a import z Afryki osiągnął wartość 75,26 miliarda USD, co stanowi wzrost o 32,8% (Ministry of Commerce, 2018). Zdolność Indii i Japonii do zdobycia wiodącej pozycji w Afryce jest więc mało prawdopodobna. Ponadto, AAGC znajduje się w początkowej fazie i nie może być traktowana jako poważny rywal dla OBOR i Chin jako dominującego gracza, tym bardziej że zarówno AAGC, jak i OBOR będą obejmowały te same terytoria i – przynajmniej to pewnego stopnia – te same kraje. Główna różnica znajduje się w priorytetach obu inicjatyw: głównym przedmiotem zainteresowania Chin są projekty infrastrukturalne związane z handlem, podczas gdy AAGC priorytetowo traktuje rozwój zasobów ludzkich.

Zakończenie

Afryka z punktu widzenia Indii i Japonii jest obiecującym rejonem ekspansji, przede wszystkim współdziałając w ramach Korytarza Wzrostu Afryka-Azja. Niemniej, należy pamiętać o ewentualnych problemach, które mogą się pojawić w czasie jego budowy.

Po pierwsze, poszczególne kraje afrykańskie znajdują się na różnych etapach rozwoju, a sam kontynent jest prawdziwym konglomeratem ludów, języków, zwyczajów, kultur i religii. Wspólna strategia New Delhi i Tokio musi być wrażliwa na lokalne konteksty. Po drugie, mogą się pojawić problemy z koordynacją działań między New Delhi i Tokio. W przeciwieństwie do Japonii, proces decyzyjny w Indiach jest znacznie bardziej złożony. Ogromna biurokracja w Indiach może okazać się przeszkodą, w czasie gdy potrzebne będą szybkie i zdecydowane decyzje. Po trzecie, Chiny mają już przewagę

w handlu z Afryką – są one największym partnerem handlowym kontynentu od 2009 roku. Mimo kontrowersji związanych z systemem chińskiej pomocy i charakterem współpracy z Chińczykami, wciąż są oni atrakcyjnymi partnerami dla większości afrykańskich rządów.

Z drugiej strony, Korytarz Wzrostu jest z pewnością interesującą i kuszącą propozycją dla państw Afryki, dodatkowo korelującą z ambicjami i planami obu azjatyckich mocarstw. Głównym celem jest budowa efektywnego i zrównoważonego międzykontynentalnego mechanizmu integracji gospodarek, instytucji i ludzi. Jako ambitna, globalna koncepcja AAGC nie uniknie porównań z chińską inicjatywą Jednego Pasa, Jednej Drogi, szczególnie w odniesieniu do planów co do Afryki i Oceanu Indyjskiego. Niemniej jednak istnieją różnice. AAGC, w przeciwieństwie do OBOR, która jest jednostronną inicjatywą Chin, jest dwustronną inicjatywą Japonii i Indii. AAGC jest ponadto oparty na konsultacyjnym charakterze, co oznacza uczestnictwo Afryki w procesie decyzyjnym, co nie ma miejsca w OBOR. Ponadto, finansowanie promocji projektów OBOR pochodzi głównie z chińskich banków lub chińskich źródeł rządowych. W przypadku AAGC, środki mają pochodzić zarówno ze źródeł rządowych, komercyjnych, jak i instytucji międzynarodowych, w tym z Afrykańskiego Banku Rozwoju. Ostatecznie chińska propozycja jest bardziej ekspansywna, ambitniejsza i globalna, obejmując inne kontynenty oprócz Afryki i Azji.

Sukces AAGC będzie więc w dużej mierze zależeć od tego, w jakim stopniu Indie i Japonia będą atrakcyjną alternatywą w stosunku do Chin. Tak więc Indie i Japonia muszą usystematyzować i ukonkretnić wizję współpracy w ramach Korytarza Afryki, jak i regionu Oceanu Indyjskiego, aby osiągnąć zamierzone cele AAGC. Tylko w ten sposób obie azjatyckie potęgi mają szansę konkurować z Chinami o Afrykę.

MGR MICHAŁ ZAREMBA

Instytut Ekonomii
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki
ul. Rewolucji 1905 r. nr 41/43, 90–214 Łódź
michal.zaremba@uni.lodz.pl

Bibliografia

- Abe, Shinzo (2007, 22 sierpnia). *Confluence of the Two Seas*. Pobrane z: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html>.
- African Development Bank Meeting. (2017, 22–26 maja). *Asia Africa Growth Corridor: Partnership for Sustainable and Innovative Development: A Vision Document*. Pobrane z: <http://www.eria.org/Asia-Africa-Growth-Corridor-Document.pdf>.
- African Development Bank Meeting. (2017a, 21 maja). *Shared opportunities and deepening partnership: AfDB President sees bright future for Africa and India*. Pobrane z: <https://www.afdb.org/en/news-and-events/shared-opportunities-and-deepening-partnership-afdb-president-sees-bright-future-for-africa-and-india-17008/>.
- Ghosh, M. (2008). India and Japan's Growing Synergy: From a Political to a Strategic Focus. *Asian Survey*, XLVIII(2), 282–302.
- Horimoto, T. (2012). Dai Issho: Gendai Indo Gaiko Rosen no Kento. W: N. Kondo (red.). *Gendai Indo no Kokusai Kankei: Meja Pawa e no Mosaku* (39–40). Tokyo: IDE Research Series No. 599, Institute of Developing Economies.
- India-Japan partnership to play key role in Asia-Africa corridor. (2017, 25 maja). Pobrane z: <http://www.livemint.com/Politics/gfSbaVJjfHuoUKPTMxrU8L/IndiaJapan-partnership-to-play-key-role-in-AsiaAfrica-corr.html?facet=print>.
- International Development Statistics (IDS). (2018, 10 sierpnia). Pobrane z: <http://www.oecd.org/dac/stats/data.htm>.
- Japan-India Relations (Basic Data). (2018, 10 sierpnia). Pobrane z: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/india/data.html>.
- Marszałek-Kawa, J., Dahl, M. (red.). (2018). *Polityczne i społeczne oblicza współczesnej Japonii*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Marszałek-Kawa, J., Skonieczka, K. (red.). (2014). *Współczesna Japonia – dylematy i wyzwania*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Ministry of Commerce People's Republic of China. (2018, 12 sierpnia). *Statistics on China-Africa Bilateral Trade in 2017*. Pobrane z: <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/lanmubb/AsiaAfrica/201803/20180302719613.shtml>.
- Ministry of External Affairs. (2018, 11 sierpnia). *Tokyo Declaration for India-Japan Special Strategic and Global Partnership*. Pobrane z: <http://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/23965/Tokyo+Declaration+for+India++Japan+Special+Strategic+and+Global+Partnership>.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2018, 11 sierpnia). *Announcement of "Partnership for Quality Infrastructure: Investment for Asia's Future"*. Pobrane z: https://www.mofa.go.jp/policy/oda/page18_000076.html.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2018a, 10 sierpnia). *History of Official Development Assistance*. Pobrane z: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/summary/1994/1.html>.
- PM's address at the inauguration of the Annual Meeting of the African Development Bank. (2017, 23 maja). Pobrane z: http://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/pms-address-atthe-inauguration-of-the-annual-meeting-of-the-african-development-bank/.
- Sato, H. (1993). Go sho: Sengo Nihon to Indo no Atarashii Kankei. W: T. Yamazaki, M. Takahashi (red.). *Nihon to Indo: Koryu no Rekishi* (176). Tokyo: Sanseido.

- Srinivasan, T.N. (2000). *Eight Lectures on India's Economic Reforms*. New Delhi: Oxford University Press.
- The Current Affairs Yearbook 2018 for Competitive Exams*. (2018). New Delhi: Disha Publication.
- World Economic Forum. (2018, 12 sierpnia). *The challenge to China's New Silk Road*. Pobrane z: <https://www.weforum.org/agenda/2018/04/the-challenge-to-chinas-new-silk-road>.
- Virmani, A. (2001). *India's 1990–91 crisis: reforms, myths and paradoxes*. New Delhi: Working Paper No. 4/2001-Planning Commission.